

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 21. julija 1880.

Obseg: O prostem pridelovanju tobaka v deželah avstrijskih. — Saje izvrstno dober vrtnarsk gnoj — pa kedaj? — Gospodarske novice. — Ne odlašajmo dalje naprave založnic! — Poziv za spominek veleč. rajncemu škofu Tržaško-Koperskemu gospodu dr. Jerneju Legatu. — Popotovanje po Bosni. (Dalje.) — Obravnave deželnih zborov. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O prostem pridelovanju tobaka
v deželah avstrijskih.

Ker pridelki žita, vinogradi in živinoreja dandanes ne zadostujejo več, da bi si kmetovalec mogel na boljše pomagati nasproti velikim bremenom davkov, ki ga tarejo, začelo se je misliti na to: ali ne bi s pridelovanjem kupčijskih rastlin, in med temi posebno tobaka, si naši obožani kmetovalci pomnožili dohodkov. Može, ki so tobakovo pridelovanje sprožili, kažejo na nekatere nemške dežele, ki so si s tobakom zelo opomogle, in pa na to, da iz našega cesarstva vsako leto blizu 12 milijonov gold. za nakup tobakovega perja gré v tuje dežele, ki bi se vsaj deloma lahko prihranili doma. Pri vsem tem — pravijo ti može — bi se tudi državi ne kratil dohodek, ako bi se tobakovi pridelki obložili s primernim davkom. Res je, da uže sto in sto let si naša vlada tobak pridržuje za svojo samoprodajo (monopol), al zakaj to, kar v deželah Ogerskega sme biti, bi ne smelo biti za naše dežele zunaj Ogerskega?

Vprašanje je po takem: ali se dá tobak v naših deželah cesarstva s pridom pridelovati? — ali sta podnebje in zemlja tobaku ugodna?

Skušnje kažejo, da se tobak dá dobro pridelovati tudi v takih krajih, kjer imajo leto in dan le 4 mesece gorke. V naših deželah je taci mesecev 5 in tudi 6. Pri nas je od meseca maja do konca septembra skor povsod toplote tolike, kolikoršne nimajo v Nemčiji, kjer pridelujejo tobak.

Kar se zemlje tiče, raste tobak, ako se mu njiva dobro pripravi in primerno pognoji, v vsaki zemlji, katera ni prav težka ilovnata, pa tudi ne prav lahka pešena. Na njivah, kamor se pozneje pšenica, ječmen z deteljo itd. seje, se dobro obnaša.

Sicer je pa še to posebno dobra lastnost tobakova, da se več let zaporedoma more pridelovati na isti njivi. Na Holandskem kažejo to skušnjo.

Vrh tega je dosti tacega dela pri obdelovanju tobaka, ki ga celó otroci lahko opravijo.

Leta 1869. in 1870. so v doljni Avstriji uže naredili mnogo srečnih skušinj s pridelovanjem tobaka. *)

*) Pri nas na Dolenjskem nam je potrdil tudi to rajni grof Barbo, ki je za poskušnje dobil vladno dovoljenje.

Vred.

Tudi na Štajarskem nam okolica okoli Fürstenfelda to spričuje, kjer so leta 1683., ko so Turki prihruli v ta kraj, začeli tobak pridelovati in se je leta 1701. ondi ustanovila cesarska tobačna fabrika, katera je tam še dandanes.

Upajmo, da — kakor na Ogerskem — tako tudi kmetovalci v naših deželah pridejo pod enakimi pogoji do pravice pridelovati tobak.

Naj dodamo tem vrsticam tudi še to, da shod avstrijskih kmetovalcev (Agrartag) na Dunaji je decembra meseca leta 1879. tudi tobakovo pridelovanje v svoje obravnave vzel in se izrekel za to, naj, pod istimi pogoji, kakor na Ogerskem, se tudi v naših deželah dopušča prosto pridelovanje tobaka.

Gospodarske skušnje.

Saje izvrstno dober vrtnarsk gnoj
pa kedaj?

Saje ne smejo suhe biti, ampak v vodi raztopljene. Če s suhimi sajami vrtnar gnoji, izgube prav veliko svoje redivne moči, posebno se izgubi veliko amonijaka, ki iz njih izpuhti in se v zraku izgubi. Vsa ta škoda pa se odvrne, če se saje v vodi raztopijo. S sajami navdano vodo posrkajo korenine prav lahko. S tako sajasto vodo se rastline z velikim pridom polivajo; veliko veselejše potem rastejo, pa so tudi prav zdrave na pogled. — Res je sicer, da se saje ne dadó lahko raztopiti v vodi. Najbolje se to opravi, če se polijejo z vrelo vodo, kateri se je nekoliko sode (Soda) pri-mešalo; potem se pa še vode prilije. Premočna pa ne sme ta sajasta voda biti, sicer je preostra. Na 15 litrov vode zadostuje 1¼ funta saj.

Gospodarske novice.

* Kako francoski in angleški vrtnarji cenijo krote, kaže nam to, da v Parizu je vsak teden enkrat tržni dan, kamor pripeljejo krot na prodaj. Dotični trgovci spravljajo krote v sodcih, ki imajo na dnu več lukinj, da živali, med vlažen mah spravljene, morejo sopsti. Francoski in angleški vrtnarji, ki kupčujejo z zelenjavo (kakor v Ljubljani Krakovčanke), prav radi kupujejo krote, da jim na vrlih pokončujejo črve, gosence in druge take mrčese, in 100 velikih krot plačajo po 70 do 80 frankov (1 frank po našem denarju).